

Anul XIV. Nr. 117.

DE BRAȚ CU MOȘUL, IN POVEȘTI

POVEȘTI ȘI FABULE

de

MOȘUL
(NICOLAE PETRA-PETRESCU)

Prețul 4 Lei.

BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNII.

Anul XIV. — Nr. 117.

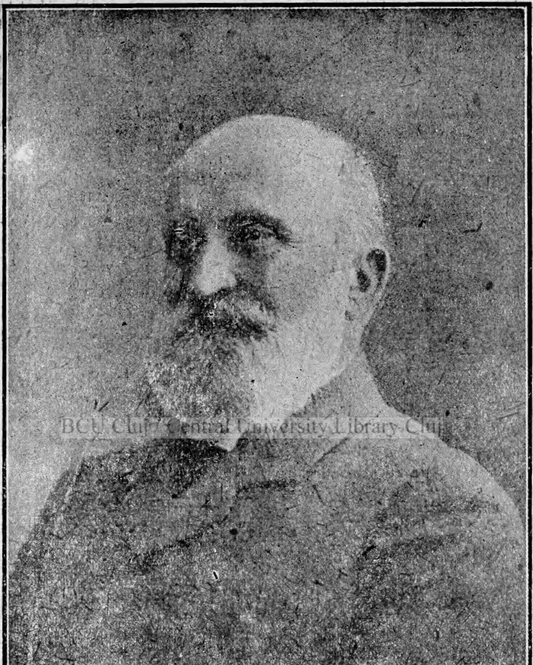
De braț cu moșul, în povești...

POVEȘTI ȘI FABULE

DE

MOȘUL
(NICOLAE PETRA-PETRESCU)

SIBIIU, 1924.
EDITURA ASOCIAȚIUNII.

† Nicolae Petra-Petrescu.

Câteva cuvinte lămuritoare.

Mulți din cetitorii rândurilor de față vor fi dat de iscălitura „Moșul“ în josul unor povești și a unor povețe, în ultimii treizeci de ani. Cine a fost ispitit să știricească va fi aflat că sub pseudonimul (sub numele acesta luat ca iscălitură în lumea literară) se ascundea funcționarul, mai târziu directorul de bancă, Nic. Petra-Petrescu.

Moșule, moșule! strigau copiii lui, apucându-l de barbă, când venea dela birou, în mijlocul familiei. Și Moșul avea totdeauna câte un covrig în buzunarul rocului, iar seara, la lumina potolită a lămpii, lângă nevastă și copii, în loc să bată cărțile prin cele crâșme, cetea la povești frumoase sau traducea din minunate colecții de povestiri, ca să aibă de ce se bucura tinerimea noastră.

„Moșul“ a rămas „Moșul“ și pentru cetitorii gazetelor și revistelor noastre. Născut în anul de răsmiriță 1848 n'a avut nimic răsboinic, ba dimpotrivă, a căutat să potolească

patimile omenești. Din copil de țăran de lângă Reghinul săsesc (Ibănești) s'a ridicat „din putere proprie“ (titlu ales de el unei colecții de biografii, în Bibl. noastră), a umblat la școlile săsești din Reghin și Bistrița, la cele românești dela Blaj (cu țipău și cu mâncarea adusă în desagă de părinții săi iubitori) și a învățat mai apoi la teologia ortodoxă română din Sibiiu. Șaguna a prins dragoste de inimosul teolog și l-a încredințat cu catalogarea bibliotecii sale. Bibliotecar a fost și la „Asociațiune“, tipărind primul catalog de cărți al Societății noastre.

Voia să ajungă mai departe tinărul teolog, s'a și înscris la facultatea de drept din Sibiiu și se pregătea pentru străinătate, când a primit oferta să dea mână de ajutor lui Visarion Roman, fondatorului băncii românești „Albina“. Așa a început să lucreze pentru cea dintâi bancă românească din Ardeal (la început cu 20 de fiorini pe lună) și i-a rămas credincios timp de 30 de ani, când a mers în pensie. Dela „Albina“ a trecut la banca „Cordiana“, ca director, la Fofeldea, lângă Sibiiu. In decursul răsboiului a trebuit să mânânce pâinea amară a pribegiei prin Rusia.

Intors a ocupat un post de seamă la conducerea contabilității, în Cluj. In 1923 a murit, având vârsta de 75 de ani.

Oricât de mult i-a răpit timpul oficiul de bancă, printre picături, a contribuit, totuş, să aducă prinos de laudă literaturii.

Cărțile Moşului au fost cetite de mulți cu plăcere. Aşa a fost d. e, volumul de „Biografii romane", apărut în 1876. Iată ce scria Moşul în prefața pregătită pentru a 2-a ediție. Reproducem rândurile ca document omenesc péntru un scriitor de „moda veche", dacă vreți, dar al unui scriitor, care vrea să dea îndemnuri spre bine, îndemnuri cari n'ar strica să se dea şi astăzi, fireşte, într'altă formă.

„Cam mult de atunci!

In 1861/2 şi anul următor eram elev în clasa I şi II la gimnaziul (liceul) săsesc din Bistrița, în Transilvania. Pe atunci nu exista gimnaziu românesc în tot cuprinsul Ardealului, decât în Blaj. Părinții mă duseseră la Bistrița, care era cale de o zi cu căruța din comuna mea natală (Ibăneşti). Blajul era mai departe. Merindea o duceam de acasă: un sac de făină de mălai, o traistă de fasole, un săculeț de chimen şi câte o bucată bună de slănină. Şi trăiam boiereşte! Eram roşii şi plini de viață.

O, tinerețe aurie! Ce planuri nu făuriam pe atunci în căpşoarele noastre, ce întrecere la învățat cu colegii saşi — şi nu ne lăsam dovediți! Românii eram tot între cei dintâi, aveam „prima cu distingere" („Erste mit Vorzug".)

Aici am pus bază solidă pentru (limba) latină, ceeace mi-a prins foarte bine pentru clasele următoare. Simţiam, oarecum, că suntem ţinuţi mai maşteri de soarte, decât nemţii şi ungurii şi că trebue să fim mai silitori, ca să dăm înainte. Impresie deosebită a făcut asupra închipuirii mele tinere istoria veche, greacă şi romană.

Norocul mi-a fost că materialul acesta istoric ni s'a propus după un metod foarte uşor de cuprins şi de înţeles cu mintea noastră fragedă. Impresiile produse atunci în creerii noştri, plini de fantazie, au rămas neşterse în memoria noastră. Parecă şi astăzi ne urmăreşte emoţia ce am simţit când, la începerea studiului istoric, am fost întrodus cu legendele minunate despre eroii greceşti, despre naşterea miraculoasă a lui Romul şi Rem, despre bunul Numa Pompiliu, care era sfătuit de nimfa Egeria şi altele.

Insaş istoria ni s'a predat în formă de biografii istorisite, fără balastul îngreunător de ani şi date amănunţite şi într'un colorit viu şi luminos, care ne făceau să ne aducem aminte, până la adânci bătrâneţe, de eroii legendari, neîntrecuţi, ai Grecilor şi Romanilor. Din ceeace am învăţat mai târziu din istorie, în gimnaziul din Blaj, puţin mi-a rămas în minte. Studiul acesta am trebuit să-l completez prin cetire particulară.

In Blaj nu-mi aduc aminte să ni se fi propus după manuale tipărite, dar aceşti buni profesori, în orele de istorie, ne povesteau cu mândrie de obârşia noastră strălucită şi cu duioşie de suferinţele neamului nostru. Ne vorbeau de istoria poporului nostru nu de pe cărţi tipărite cu slove, dar din inima însângerată de nedreptăţile sorţii. Cuvintele lor se întipăreau adânc în inimile noastre. Fiecare făgăduiam în sufletul nostru că nu vom uita niciodată de datoriile noastre... După mântuirea liceului, stăpânit de farmecul unei impresiuni din prima copilărie, am cerut voie autorului (Grube), care m'a însufleţit pentru istoria strămoşilor şi, la 1876, am publicat o parte sub titlul: „Biografii romane"... In lipsa altor manuale tipărite broşura aceasta a slujit mulţi ani drept manual de propunere chiar şi la gimnaziile noastre".

După „Biografiile romane“ au urmat: „Satul cu comorile“ — după scriitorul Tschokke — în 1884 și 1888; „Povestiri alese“ — mai cu seamă după Tolstoi (mărgăritare prețioase; lectură de aur pentru mulți tineri ai noștri!), — apoi „Ilie Marin“ (1905), „Povestiri“, „Din puterea proprie“, etc. pe lângă o grămadă de cărți financiare, legi traduse pentru școlile comerciale și istoricul „Albinei“. A fost ani îndelungați membru activ în secția economică-financiară a „Asoc.“, casier al „Soc. pentru fond de teatru român“ din Brașov, etc.

Fie ca colecția de aici să învioreze frunțile cetitorilor dela țară, pe cari atâta i-a iubit Moșul, încât nu i-a uitat nici chiar câteva ceasuri înainte de moartea sa, dictându-le o scrisoare duioasă.

Harun al Raşid şi Abdallah cel orb.*)

Vestitul calif Harun al Raşid, un domnitor pe cât de înţelept, pe atât de drept, îşi luă ca ţintă pentru toată viaţa: fericirea poporului său. In curând a trebuit să se convingă că multe jalbe nu puteau pătrunde până la scaunul său şi rămâneau neauzite. De aceea, din când în când, schimbându-şi portul, se amesteca printre popor, ca să facă dreptate şi să audă ce suferinţe au oamenii. In preumblările acestea, pe cari le făcea totdeauna seara, era însoţit de credinciosul său marele vizir Djafar. Astfel, într'o seară, se strecurară amândoi pe uşa din grădină a palatului, ca să umble necunoscuţi pe stradele oraşului.

La un colţ de stradă deteră peste un bătrân orb, care cerea milă dela trecători. Califul se întoarse spre el şi-i apăsă în mână un ban de aur. In clipa aceea orbul îl prinse de braţ, îl ţinu în loc şi zise: „Om binefăcător, ori cine ai fi, pe care Dumnezeu te-a îndemnat să-ţi fie milă de mine, nu mă lipsi

*) Din „Poveşti alese".

de graţia de care te rog acum şi dă-mi o palmă peste obraz. De acestea sunt vrednic, ba, poate, de o pedeapsă şi mai aspră".

Califul, mirându-se foarte de cererea orbului, îi zise: „Om bun, nu-ţi pot împlini rugarea... şi mă voiu feri ca binele ce ţi-l fac cu darul meu să-l stric cu fapta cea rea, pe care o ceri dela mine". Zicând acestea se smânci cu putere să se desfacă de orb.

Acesta însă îşi încordă toate puterile să nu-l scape din mână. „Domnule, zise el califului, iartă-mă pentru îndrăsneala şi stăruinţa mea: te rog, dă-mi o palmă, ori ia-ţi darul îndărăt. Fără condiţia asta nu mi-i iertat să iau dela nime nici un dar, pentrucă atunci ar trebui să-mi calc un jurământ sărbătoresc, pe care l'am făcut înaintea lui Dumnezeu."

Califul, care nu voia să fie oprit prea mult în loc, şi care nu putea scăpa de îmbulzeala orbului, îi dete în sfârşit o palmă uşoară. Din clipa aceea orbul, mulţumindu-i şi binecuvântându-l, îl slobozi din mâni şi califul se duse cu vizirul mai departe. Abia merseră câţiva paşi şi califul zise către vizir: „Trebue să fie mare lucru, că orbul ăsta cere dela toţi cari îi dau milă, să-i deie şi câte

o palmă. Aş vrea să aflu pricina. Du-te îndărăt la el şi spune-i, că mâne, pe timpul rugăciunei de după ameaz, să vie la palat, că vreau să vorbesc cu el“.

Marele vizir se întoarse într'o clipă la orb, îi dete un ban de milă şi după aceea o palmă şi isprăvindu-şi solia, grăbi iară la calif şi se întoarseră amândoi la palat.

A doua zi, după rugăciunea de după ameaz, califul intră în odaia în care primia musafirii. Marele vizir introduse numai decât pe orb în odaie. Acesta căzu în genunchi dinaintea tronului pe care şedea domnitorul credincioşilor şi dupăce s'a ridicat iară, califul îl întrebă cum îl chiamă. „Baba Abdallah“, răspunse orbul. — „Baba Abdallah“, zise dup'aceea califul către el, „spune-mi adevărat, cum ai ajuns la ideia aceea nebună, să ceri o palmă dela mine? Nu ţinea taină, pentrucă vreau să ştiu cu tot dinadinsul“.

Baba Abdallah se aruncă din nou cu faţa la pământ dinaintea tronului califului şi dupăce se ridică începu astfel: „Domnitorule al credincioşilor, te rog cu umilinţă de iertare pentru obrăsnicia cu care am cutezat să te silesc la aşa faptă, care negreşit se impo-

trivește cu mintea sănătoasă. Ceeace mi-am luat singur asupra mea este un canon foarte mic, față de fărădelegea uriașă de care m'am făcut vinovat, pe care n'aș putea-o ispăși, dacă ar veni toți oamenii, unul câte unul și mi-ar da câte o palmă. Tu vei putea judeca singur, dupăce, la porunca ta, îți voi fi povestit pățania mea".

„Bine, povestește", zise califul și Abdallah începu:

„Eu m'am născut în Bagdad. Tatăl și mamă-mea muriseră curând, unul după altul. Ei mi-au lăsat oarecare avere. Deși eram tinăr, n'am prădat-o, cum fac adesea mulți tineri, pe lucruri nefolositoare și în desfrâuri, dimpotrivă, m'am străduit în tot chipul s'o înmulțesc și mă gândeam ziua și noaptea, să o tot sporesc. In chipul acesta m'am făcut așa de bogat, că aveam optzeci de cămile, pe cari le închiriam negustorilor, cari umblau în caravane și astfel, în fiecare călătorie, care o făceam cu ei în diferitele provincii din marea ta împărăție, îmi aduceau mari câștiguri.

Intr'o bună zi, când mă înapoiam cu cămilele din Bassrah, fără marfă, încolo dusesem marfă spre India, și le lăsai să pască

într'un ţinut nelocuit, unde găsisem păşune bună, veni un derviş, care mergea pe jos la Bassrah şi se aşeză lângă mine, ca să se odihnească. L'am întrebat: de unde şi încătrău? Tot aşa făcu şi el cu mine, şi dupăce ne-am îndestulit curiozitatea împrumutat, am scos fiecare din traistă şi am luat o masă împreună. Mâncând vorbiam tot felul de lucruri indiferente. In sfârşit însă zise dervişul că el ştie nu departe de locul, unde ne odihnim noi, o comoară cu atâtea bogăţii, că dacă aş lua din ea aur şi diamante, cât pot duce cele optzeci cămile ale mele, mai că nici nu s'ar cunoaşte de unde am luat.

Când am auzit aşa ceva, era să-mi pierd minţile. Şi fiindcă nu credeam că dervişul îşi bate joc de mine, l'am cuprins în braţe şi i-am zis: „Bunule devis, văd bine, că nu pui mult preţ pe bunurile lumei acesteia. Ce folos ai tu de cunoştinţa unei comori aşa mari? Tu eşti numai singur şi poţi duce numai foarte puţin din ea. Aratămi-o mie şi eu voiu încărca din ea cele optzeci de cămile ale mele şi-ţi dau şi ţie una din cămile, ca mulţumită pentru prietenia ta şi pentru norocul, care-l fac cu ajutorul tău.

Adevărat, că i-am îmbiat o nimica toată, însă, în clipa când dervişul mi-a pomenit de comoară, diavolul sgârceniei întrase în inima mea, încât gândeam că cine ştie cât îi făgăduesc, aşa că povara celor şaptezecişinouă cămile, cari îmi rămâneau mie, mi se părea aproape nimic, faţă de una pe care i-o făgăduisem lui.

Dervişul, care observase pofta mea pătimaşă după bani, nu s'a supărat de loc pentru făgăduiala mea neci nstită. „Frate al meu“, îmi zise el foarte liniştit“, singur vezi, că ceeace-mi îmbii nu este nici într'o proporţie cu ceeace ceri tu dela mine. Eu puteam să tac de comoară şi să ţin secretul pentru mine. Să-ţi fac eu o propunere mai dreaptă şi mai cuviincioasă. Să-mi spui dacă-ţi place. Zici că ai optzeci de cămile. Mă învoiesc să te duc la comoară, să-ţi încarci cămilele cu aur şi petri scumpe, cât vor putea duce, dar dupăce le-am încărcat cum se cade, să-mi laşi mie jumătate din ele, cu toată povara lor şi tu să te mulţumeşti cu cealaltă jumătate, apoi să ne despărţim şi fiecare cu al său, să plece unde voieşte. Inţelegi bine, că împărţirea aşa se cuvine să se facă, pen-

trucă, dacă tu-mi dăruieşti patruzeci cămile, eu îţi dau atâta aur, că îţi poţi cumpăra pentru el o mie alte de cămile."

Nu puteam tăgădui, că condiţia, ce mi-o propunea dervişul, era foarte cuviincioasă. Cu toate acestea, fară să mă gândesc la bogăţiile nenumărate ce le câştigam, primind condiţia, lăsarea alor patruzeci de cămile lui o socoteam de mare pagubă şi nu mă puteam împăca cu gândul, ca dervişul să fie tot aşa de bogat ca mine. Scurt zis, o binefacere de bună voie, care încă nici n'o primisem dela derviş, dinainte i-o răsplăteam cu nemulţumire. Dar nu aveam multă vreme să mă gândesc. Mi-am adunat cămilele laolaltă şi am plecat împreună. După câtva timp ajunserăm într'o vale foarte largă, care avea o intrare de tot îngustă. Cămilele mele puteau merge numai una după alta, cum se lărgea însă ţinutul, ii-ră-mi era cu putinţă să le mân în bună rânduială. Cei doi munţi, cari alcătuiau valea şi cari în fund o închideau în jumătate-cerc, erau aşa de înalţi, de costişi şi peste putinţă de a te urca la ei, încât nu aveam deloc teamă că ne-ar putea vedea cineva.

Când am ajuns între aceşti doi munţi, zise dervişul către mine: „mai departe nu mergem cu cămilele, opreşte-te cu ele şi le lasă culcate aici, pe locul de dinaintea ta, ca să le putem încărca fără greutate... eu voiu merge îndată la locul pe unde întri la comoară."

Am făcut cum mi-a zis dervişul şi am alergat pe urma lui. Când l'am ajuns, el stătea înaintea unui părete de stâncă şi rostea un fel de rugăciune, pe care n'o înţelegeam. Deodată cu o sguduitură ca de trăsnet, se deschide o poartă mare, lucrată în stâncă, din aceeaş peatră, cu multă măiestrie.

Intr'o afundătură tăiată în stâncă, ce vedem? Un palat minunat, care părea că nu-i făcut de mână omenească, ci mai mult de duhuri nevăzute, pentrucă era peste putinţă ca oamenii chiar numai să se gândească la o aşa clădire îndrăsneaţă şi minunată. Mirarea mea fu şi mai mare, când am întrat în boltitura cu comorile. Aici zăceau pe jos bogăţii nemăsurate. Intocmai ca vulturul asupra prăzii, aşa mă aruncaiu eu asupra grămezii mai de aproape de aur, pe care o văzui dinaintea mea, şi începui să bag în-

tr'un sac, cât credeam, că voiu putea duce. Saci erau acolo destui. Erau mari şi bucuros i-aş fi umplut cu vârf, dar trebuia să-i potrivesc după puterile cămilelor mele.

Şi dervişul făcea ca mine, băgai însă de seamă, că el alegea mai vârtos pietri pretioase. Mă luai şi eu după el şi amândoi am luat, apoi, mai mult nestemate de tot felul, decât bani de aur. Scurt zis, am umput toţi sacii şi i-am încărcat pe cămile. Nu ne-a rămas, decât să încuiem comoara iară şi să ne retragem pe unde am venit.

Inainte de plecare dervişul a mai întrat odată în boltitura cu comorile, unde se aflau o mulţime de vase de aur şi alte materii pretioase, lucrate cu multă măiestrie şi băgai de seamă că dintr'un vas de acestea a scos o cutiuţă lucrată dintr'un lemn, de care n'am mai văzut şi o ascunde în sân. Mi-a arătat însă, mai întâiu că cutiuţa nu conţine decât o alifie de păr.

Dupăce dervişul şi-a rostit apoi iară rugăciunea sa, bolta s'a închis singură şi stânca iară se făcu ca mai înainte.

Cămilele s'au sculat în picioare şi noi le-am împărţit frăţeşte. Eu m'am pus în fruntea celor patruzeci ale mele, dervişul la cele patruzeci, pe cari i le-am lăsat lui.

Aşa ne-am întors îndărăt, pe cărarea îngustă, pe care întrasem, şi după aceea, împreună, mai departe până la drumul cel mare, unde voiam să ne despărţim; dervişul ca să-şi urmeze călătoria către Bassrah, eu să mă înapoiez la Bagdad. I-am mulţumit, cum am putut mai bine, pentru binefacerea, că m'a învrednicit tocmai pe mine să mă facă părtaş de atâtea bunătăţi. După aceasta ne îmbrăţişarăm cu multă dragoste, ne luarăm rămas bun şi plecarăm fiecare în drumul lui. Abea făcui însă câţiva paşi, să ajung cămilele, cari apucaseră înainte, când deodată mă cuprinde diavolul pizmei şi al nemulţumirei. Nu puteam uita pierderea celor patruzeci de cămile, cu atât mai puţin a comorilor cu cari erau încărcate. Dervişul, ziceam în mine, nu are trebuinţă de atâta bogăţie. El poate dispune de întreagă comoara şi îşi poate lua din ea, cât îi place. Astfel, ascultai de şoaptele nemutţumirei întunecate, şi mă hotărâi să-i iau îndărăt cămilele, cu toate bogăţiile, ce erau încărcate pe ele.

Ca să-mi ajung scopul mai întâi am oprit cămilele mele în loc şi alergai pe urma dervişului, l'am strigat pe nume, cât am putut

de tare, ca şi când aş avea să-i mai spun ceva şi i-am făcut semn să oprească şi el cămilele şi să mă aştepte. M'a auzit şi a stat pe loc.

Dupăce l'am ajuns i-am zis: „Iubite frate, abia mi-am adus aminte de un lucru, la care nu m'am gândit mai înainte, şi poate că tu cu atât mai puţin. Tu eşti preot evlavios şi dedat cu viaţa liniştită, liber de orice griji lumeşti şi fără alte daraveri, decât să slujeşti lui Dumnezeu. Tu de bună seamă nu ţi-ai făcut socoteală ce sarcină iai asupra ta, când ţi-ai luat un număr aşa de mare de cămile. Ascultă-mă şi îndestuleşte-te cu treizeci. Şi cu acestea vei avea destul năcaz".

— „Cred că ai dreptate", răspunse dervişul, căruia i se părea, că nu este în stare să se certe cu mine, „şi mărturisesc, adause mai departe, că la asta nu m'am gândit. Eram chiar neliniştit în privinţa asta... Alege deci după placul tău, zece din ele, şi du-te cu ele în ştirea Domnului..."

Mi-am ales îndată zece cămile, le-am întors şi le-am îndreptat către ale mele. N'aş fi crezut într'adevăr că dervişul va îngădui

așa de ușor. Slăbiciunea lui îmi mări lăcomia și mai tare și credeam că, tot așa de ușor, voiu putea căpăta alte zece cămile.

Astfel, în loc să-i mulțumesc pentru darul lui bogat, iară l'am agrăit: „Iubite frate, sunt prea îngrijit de hodina ta, decât să mă pot despărți, fără să-ți pun la inimă, ce greutate este să stăpânești treizeci de cămile încărcate, mai ales pentru un om, ca tine, nededat cu astfel de negoțuri. Tu vezi bine că n'o spun asta din oarecare folos pentru mine, ci mai mult, ca să-ți fac ție o plăcere. Ușurează-ți așadară sarcina cu încă zece cămile, dămi-le mie, pentru mine este tot una, grijesc de o sută, ori de una singură.

Vorbele mele au avut isbânda dorită, dervișul mi-a dat zece cămile fără nici o împotrivire, așa că a rămas cu douăzeci, eu aveam șasezeci, a căror povară cuprindea comori, cari întreceau pe ale multor principi. Ar fi crezut cineva, că eu aș fi putut fi mulțumit acum. Dar acum tot mai tare mă ardea lăcomia să capăt și celelalte douăzeci de cămile încărcate, dela derviș.

Astfel începui din nou să-i rog din toată inima să-mi mai deie zece din cele douăzeci,

şi mi le-a dat. Acum ca să-mi deie şi cele din urmă zece îl luai în braţe, îl acoperi cu sărutări şi desmierdări şi-l conjurai fel şi chip, să nu-mi respingă rugarea, ca să pună coroană îndatoririlor veşnice cu cari voiu fi faţă de el, până ce, în sfârşit, declarându-se că mi le dărueşte pe toate, îmi făcu bucuria desăvârşită.

„Intrebuinţează comorile cuminte, iubite frate", adause el, „şi ţine minte, că Dumnezeu ne poate lua bogăţiile, tot aşa precum ni le-a şi dat, dacă nu le folosim pentru ajutorarea săracilor, pe cari numai de aceea i-a lăsat săraci, ca cei bogaţi să aibă prilej ca prin daruri de milă să câştige răsplată bogată în cea lume."

Eu eram prea tare orbit de lăcomia mea, decât să mă pot folosi de un sfat aşa de nobil. Nemulţumit că aveam acum cele optzeci de cămile şi cu încredinţarea, că acestea erau încărcate cu bogăţii nenumărate, cari mă făceau cel mai bogat om din toată lumea, mi-am închipuit că cutiuţa cea cu alifie, pe care o luase şi mi-o arătase dervişul, conţine comori cu mult mai preţioase, decât cele pe cari mi-le dăruise. L'am rugat, deci, să-mi dea şi cutiuţa.

O, de i-ar fi dat Dumnezeu gândul să nu mi-o dăruiască, el însă o scoase numai decât din sân, mi-o întinse cu multă prietenie şi zise: „Iată, fratele meu, îţi dau şi cutiuţa ca să fii deplin mulţumit. Dacă îţi mai pot sluji cu ceva, n'ai decât să porunceşti, sunt gata să-ţi împlinesc orice dorinţă."

Când am văzut cutia în mânile mele, am deschis-o, mă uitai la alifie şi i-am zis: „fiindcă eşti aşa de bun şi-mi împlineşti toate dorinţele, rogu-te, spune-mi la ce se poate întrebuinţa alifia asta?"

„Alifia, cum o vezi, are un dar minunat, deosebit, răspunse dervişul. Dacă iai adecă puţină alifie şi-ţi ungi pleoapa stângă, deodată vezi cu ochii toate bogăţiile ascunse în sânul pământului, dacă însă ungi cu ea, numai puţin, pleoapa dreaptă, numai decât îţi pierzi vederea".

Eu doriam să văd puterea alifiei, numai decât, la mine însumi, şi am zis dervişului, întinzându-i cutiuţa:

„Iacă, poftim, unge-mă puţin împrejurul ochiului stâng, tu te pricepi mai bine ca mine. Abea aştept să mi se adeverească puterea fermecată a alifiei, ce nu mi se pare de crezut".

Dervişul îmi zice să închid ochiul stâng şi-l unse cu alifia împrejur. Dupăce l-a uns, deschid ochiul, şi văd, că mi-a spus adevărul. De fapt, văzui o mulţime nenumărată de boltituri, pline cu bogăţii de tot felul. Mi se părea, că-mi iau vederea. Ei! gândeam în mine, dacă alifia are aşa putere minunată asupra ochiului stâng, cum poate ea să orbească, dacă se unge ochiul drept?

Credeam, că aici trebuie să se ascundă alt secret, care nu voia dervişul să mi-l descopere, şi-am zis către el, zimbind: „Iubite frate, văd, că vrei să râzi de mine. Cum se poate ca alifia asta să aibă două însuşiri atât de opuse una alteia?"

„Şi totuşi aşa este", răspunse dervişul, „crede ceea-ţi spun, pentrucă eu nu tăinuesc nici odată adevărul".

Eu însă n'am crezut cuvintelor dervişului, care s'a purtat cinstit faţă de mine. In nebunia mea mi-am închipuit că, dacă alifia, unsă pe ochiul stâng, mă face să văz toate comorile lumei, unsă pe cel drept ea mă va pune în stăpânirea acelora. In credinţa asta stăteam cu zor de derviş să mă ungă niţel şi pe ochiul drept.

El însă mi-a respins cererea cu statornicie. „Dupăce ţi-am făcut atâta bine, dragul meu nu-mi vine de loc să te arunc într'o nenorocire aşa de mare“.

Eu eram tot mai încăpăţinat, ba în urmă am început chiar să-l amenint, până ce, în sfârşit, îmi zise: „fiindcă doreşti cu tot dinadinsul, îţi voiu face pe voie“.

Cu aceste luă puţin din alifie şi-mi unse pleoapa dreaptă. Dar, vai! când am deschis ochiul nu mai văzui decât un întunerec gros cu amândoi ochii. Imi frecam mânile şi mă rugam de derviş să-mi ajute. Voiam să mă lapăd de toate comorile, numai să-mi capăt iară înapoi lumina ochilor.

„Nenorocitule“, îmi răspunse dervişul, „desigur nu eu sunt de vină, că ai căzut în pacostea asta; de altcum ţi se întâmplă numai de ceeace eşti vrednic, căci orbirea inimei tale a tras după sine şi orbirea ochilor tăi. Adevărat că eu sunt stăpân pe multe secrete, după cum te-ai convins, de când suntem laolaltă, pe acela însă, ca să-ţi dau iară vederea, nu-l am. Dacă crezi, că mai este vre-un mijloc de ajutorare, îndreaptă-ţi gândul la Dumnezeu, numai el te poate vindeca. El ţi-a dat

comori, de cari n'ai fost vrednic, acum i-ar ţi le-a luat şi prin mânile mele le va împărţi altora, cari nu sunt nemulţumitori ca tine".

Dervişul n'a mai zis o vorbă şi eu nici n'am ştiut, ce să-i răspund. M'a lăsat încremenit şi cufundat într'o durere nespus de mare, a adunat cele optzeci de cămile ale mele şi a luat cu ele drumul către Bassrah.

Am strigat după el să nu mă lase într'o stare aşa de ticăloasă şi să mă însoţească până la caravana cea mai deaproape, el însă rămase surd la toate rugăminţile şi tânguirile mele.

In chipul acesta, despoiat de lumina ochilor şi de tot ce aveam în lume, aş fi trebuit să mor de supărare şi de foame, dacă o caravană, care se întorcea a doua zi dela Bassrah, nu avea milă cu mine şi nu mă ducea îndărăt la Bagdad.

Inainte cu câteva clipe încă într'o stare, încât în privinţa bogăţiilor, mă puteam asemăna cu orice prinţ, deodată mă văd fără nici un ajutor, la băţul de cerşitor. Am trebuit să cerşesc milă dela trecători, asta o fac şi astăzi. Dar, ca să-mi ispăşesc păcatul

cătră Dumnezeu, m'am pedepsit eu pe mine şi cer dela toţi, cari mă miluesc, să mă bată peste obraz.

Iată, o stăpâne al credincioşilor, asta e pricina purtării mele, care, ţi s'a părut atât de ciudată şi pentru care, poate, te-ai supărat pe mine. Ca robul tău cel mai de jos, te mai rog încă odată de iertare şi mă supun bucuros la pedeapsa de care sunt vrednic. Dacă însă vrei să-ţi dai judecata asupra canonului, ce l-am luat singur asupra mea, de bună seamă că-l găseşti prea mic faţă de fărădelegea mea!"

Dupăce orbul şi-a sfârşit păţaniile, îi zise lui: „Baba Abdallah, păcatul tău este mare, dar, laudă Domnului, că ţi-ai cunoscut greşala, şi ţi-ai impus singur o pedeapsă în faţa tuturor. De aici înainte pocăinţa trebue s'o faci în tăcere şi să rogi pe Dumnezeu de iertare în toate rugăciunile tale, cari după lege ai să le faci în fiecare zi. Insă, ca în rugăciunile tale să nu fii stingherit de grijile traiului, vei căpata dela mine un ajutor în bani pe toată viaţa: marele vizir va griji ca aceasta să ţi se plătească regulat, fără scădere.

Auzind acestea Baba Abdallah, căzu în genunchi înaintea tronului sultanului şi când s'a ridicat mulţumi cu umilinţă, îi dori noroc şi binecuvântare dela Dumnezeu şi cât a trăit a dus o viaţă plăcută lui Dumnezeu.

De ce-a râs peştele?

O ţărancă se duse odată la Curtea domnească să vândă peşte. Regina o zări pe fereastră, îi făcu semn să vină la ea şi să-i arate marfa. In clipa aceea un peşte mare sare din fundul coşului în sus. „Este bărbătuş ori femeiuşcă?" întrebă regina. „Aş vrea să cumpăr o femeiuşcă". Auzind peştele aceasta, a râs cu hohot. — „Este bărbătuş" răspunse femeia şi plecă mai departe. Regina se întoarse mânioasă în camera ei şi seara, când veni regele acasă, băgă de seamă că regina nu-i în toane bune. — „Eşti bolnavă?" întrebă el. — „Nu sunt bolnavă, dar m'am năcăjit afară din cale de purtarea ciudată a unui peşte. O femeie mi-a adus astăzi un peşte şi întrebând eu, dacă e bărbătuş ori femeiuşcă, peştele şi-a bătut joc

de mine şi a râs“. — „Un peşte, să râdă? peste-putinţă! Poate visezi?“ — „Eu nu-'s nebună! Am văzut cu ochii mei şi-am auzit cu urechile mele“. — „Mare lucru, am să fac cercetare despre treaba asta“.

A doua zi regele povesti vizirului ceeace i-a spus soţia şi-i porunci să iscodească şi, în timp de şase luni, să-i aducă răspuns mulţumitor, dacă nu, îşi va pierde capul. Vizirul făgădui, că va face tot ce-i va sta în putere, deşi n'avea nădejde să facă nici o ispravă.

Cercetat-a el cinci luni de zile fără nici un astâmpăr, ca să afle pricina, că de ce-a râs peştele. Intreba în toate părţile şi pe fiecare. A întrebat pe toţi înţelepţii, pe toţi învăţaţii, pe toţi vrăjitorii, dar nime nu i-a putut tâlcui întrebarea. Astfel, desnădăjduit, se întoarse acasă şi începu să-şi pună tolbele în rânduială şi să se pregătească de moarte. Cunoştea pe rege cu mult mai bine şi ştia, că nu se abate dela ceeace a spus odată. Pe fiul său îl sfătui să meargă în călătorii până-i va trece regelui mânia.

Băiatul, cuminte şi drăguţ, luă lumea 'n cap, încătrău îl vor duce ochii. După ce călători câteva zile întâlni pe un ţăran bătrân,

care se ducea la satul din județul său. Fiind că-i plăcu mult de bătrân, îl întrebă, dacă-i dă voie să-l întovărășească, spunându-i că și el călătorește în părțile acelea. Țăranul se învoi și merseră amândoi mai departe. Soarele era fierbinte, drumul departe și obositor.

„Nu ți-ar plăcea să ne ducem câte puțin în spate unul pe altul?“ întrebă tinărul.

„Ce nebun e“! își gândea bătrânul.

Dup'aceea trecură printr'un lan de grâne, copt de secere, gândeai că-i o mare de aur, ale cărei unde sunt purtate de vânturi.

„Grânele astea sunt mâncate ori nu sunt mâncate?“ intrebă tinărul. Bătrânul, neînțelegând întrebarea, răspunse că nu știe.

Nu peste mult călătorii noștri ajunseră într'un sat mare. Tinărul întinse tovarășului său un cuțitaș de buzunar și zise: „Poftim, prietine, și îngrijește de doi călușei, dar bagă de seamă, să-mi aduci cuțitașul pentru că-i foarte scump“. Bătrânul, cam în glumă, cam în mânie, împinse mâna cu cuțitul și mormăi printre dinți: prietinul ăsta ori este un nebun ori mă ține pe mine prost. Tinărul făcu cașicând n'ar fi auzit răspunsul și tăcu până au

ajuns într'un oraş. Trecură prin piaţă, merseră spre moşee (biserica turcească), dar nimenea nu le da bineţe, nu-i poftea să meargă mai aproape ori să se odihnească.

„Ce cimiter mare", zise tinărul.

„Ce va 'nţelege cu asta?", îşi gândea bătrânul, „de ce zice că oraşul acesta, cu atâta lume vioaie, este un cimitir?"

Ieşind din cetate trecură prin o progadie, unde câţiva oameni îngenunchiau pe la morminte şi se rugau şi împărţiau drumeţilor colaci şi alte bunătăţi, în numele morţilor iubiţi. Aceştia făcură semn călătorilor şi le îmbiară cât au vrut să-şi iee.

„Ce frumoasă cetate-i asta!" strigă tinărul.

Prietinului meu de bună seamă îi lipseşte o doagă, gândea bătrânul. Nu ştiu, zău, ce va mai fi 'n stare să facă. Va zice la apă pământ, la pământ apă, va vorbi de lumină, unde-i întunerec, de întunerec unde-i lumină. Dar judecata asta n'o spunea s'o audă tovarăşul.

Acum trebuiră să treacă peste un râu din apropierea cimiterului. Apa era binişor

afundă. Țăranul se desculță de încălțăminte, tinărul însă trecu încălțat, îmbrăcat, așa cum era.

„Pe legea mea, nici odată n'am văzut un om așa nebun", își zise bătrânul. Cu toate astea îi plăcea de tinăr și, crezând că nevasta și fata lui încă vor râde de prostiile lui, îl pofti să meargă cu el și să doarmă la ei, cât va trebui să rămână în satul lor.

„Mulțumesc de cinste", zise tinărul, „dar dă-mi voie să te 'ntreb: ai destuiă apă în fântâna voastră?

Bătrânul, desnădăjduit de vorbele lui, îl lăsă în drum și râzând se duse la ai săi.

„Afară pe câmp", zise el către nevastă-sa și către fată, intrând în casă, „este un om cu care călătoresc de multă vreme. L'am poftit să doarmă la noi, până va avea de lucru în sat, dar tinărul mi se pare așa de sucit, că nu știi ce să crezi de el. Ar vrea să știe dacă fântâna noastră are destulă apă. Trebue că-i smintit la cap". Spunând el acestea începu să râdă.

„Tată", zise fata, care era cuminte și foarte isteață, „omul acesta, oricine e, nu e nebun, cum îl ții tu. El vrea să știe, dacă tu

eşti în stare să-l ospătezi în casa ta". — „Fireşte", răspunse tatăl, „acum îl înţeleg! Dar acum poate că-mi ajuţi să desleg şi alte gâcitori de ale lui. Când mergeam împreună m'a întrebat dacă nu ne-am putea duce în spate unul pe altul, zicea că am călători mai plăcut".

„Desigur", zise fetiţa, „el a înţeles, să spuneţi pe rând câte-o poveste ori istorioară, ca să vă treacă vremea".

„Drept ai! După aceea, trecând printr'un lan de grâu, mă întrebă dacă e mâncat ori nu".

— „Şi tu n'ai înţeles însemnătatea întrebării, tată? A vrut să ştie dacă proprietarul câmpului este îndatorat ori nu, pentrucă când ar fi dator, recolta câmpului ar fi mâncată, adecă nu ar mai fi a lui, ci a creditorului".

— „Aşa, aşa-i! Negreşit. — Apoi, ajungând într'un sat mi-a dat cuţitaşul său de buzunar şi m'a rugat să mă 'ngrijesc cu el de doi cai şi să-i dau cuţitul îndărăt".

— „Ei, două bâte sdravene nu fac cât doi cai? Te rugase să tai două bâte şi să bagi de seamă să nu-i pierzi cuţitul".

— „Ai dreptate“, zise bătrânul. „Trecând prin oraş n'am întâlnit nici un cunoscut şi nimenea nu ni-a întins o bucătură de gustare, până am ajuns în cimiter, aici, oamenii ne-au poftit şi ne-au îmbiat tot felul de copturi. Soţul zise că cetatea este un cimiter şi cimiterul o cetate“.

— „Asta încă nu-i greu de gâcit. Cetatea, deşi plină de oameni, era moartă pentru voi, pe când în cimitirul locuit de morţi aţi fost întâmpinaţi de prietini buni de inimă, şi cinstiţi cu pâne“.

— „Foarte adevărat!“ strigă tatăl, mirându-se. — „Mai târziu, când am trecut râul, el a trecut fără ca să-şi lapede încălţămintea“.

— „Eu mă mir de înţelepciunea lui“, zise copila. „Mi-am zis de multe ori, ce proşti pot fi oamenii, să treacă ei prin râul ăsta repede, peste pietri ascuţite, cu picioarele goale. Cea mai mică smintă cu piciorul i-ar face să cadă şi să se ude până 'n creştet. Prietinul d-tale este om foarte cuminte. Aş vrea să-l văd şi să vorbesc cu el“.

Zicând acestea chiemă un servitor şi-l trimise la tinăr cu o farfuriuţă de unt proaspăt, cu douăsprezece bucăţele de franzelă, cu o

de lapte şi cu un bilet, pe care era scris: „O, prietine, luna e plină, anul are douăsprezece luni şi marea este plină de apă“.

Pe la jumătate drumul servitorul cu darurile întâlneşte pe micul său copilaş. Când văzu acesta bunătăţile din coş, se rugă să-i dea şi lui ceva din ele. Tatăl, în prostia lui nu s'a putut răbda să nu dea copilului. Apoi îşi văzu de drum şi duse darurile pentru cine erau menite.

„Spune stăpânei tale multă voie bună dela mine, spune-i că luna e nouă, că în an nu găsesc decât unsprezece luni şi că marea încă nu este plină“.

Fiindcă servitorul nu înţelese tâlcul vorbelor, el le repetă întocmai stăpânei sale, astfel se descoperi furtul şi el fu aspru pedepsit.

Nu peste mult sosi şi tinărul, împreună cu bătrânul. A fost întimpinat cu mare cinste şi primit ca un boier, deşi modestul ţăran nu presupunea din ce neam se trage. In sfârşit tinărul le povesti toată istoria sa: de râsul peştelui, de ameninţarea tatălui său moartea, de surghiunirea sa proprie şi-i întrebă ce-i de făcut?

„Râsul peştelui", zise fata, „pare a fi pricina tuturor relelor, însemnează, că, la Curtea domnească se află cineva, care vrea să răpună viaţa regelui".

„Ura!" strigă tinărul, „acum mai am vreme să mă înapoiez, să scap pe tatăl meu de moartea nedreaptă şi ruşinoasă, care-l ameninţă şi pe rege de primejdie".

A doua zi alergă sprè ţara sa, luând cu sine şi pe fata ţăranului. Numai decât după sosire se duse la Curte şi povesti tatălui său toate cele întâmplate. Bietul vizir, aproape mort de frică, se duse numaidecât la rege şi-i spuse toate cele auzite dela fiul său.

— „Nu se poate!" zise regele.

— „Astea toate-s adevărate, Maiestate", zise vizirul „şi ca să vă încredinţaţi de adevăr, vă rog să chiemaţi toate servitoarele din Curte şi să le porunciţi să sară peste o groápă, care va trebui săpată. Atunci vom vedea dacă nu cumva se află şi vre-un bărbat printre ele".

Regele porunci să se sape o groapă şi să sară peste ea toate servitoarele din Curte. Toate au încercat, dar numai una a putut sări peste groapă. Aceasta una a fost... un bărbat!

Astfel, regina a fost mulţumită şi vizirul scăpat.

Nu mult după aceea se cunună feciorul vizirului cu fata ţăranului şi au trăit mult şi fericiţi împreună. (Poveste indiană.)

Dreptatea trebue să rămână dreptate.

Poveste vendică.

În vremile mai vechi trăia un pădurar, care avea un fecior şi care se făcu şi el pădurar. Pe acesta îl trimise tatăl său, după ce ieşise calfă, să se desăvârşească în meşteşugul de pădurar. In călătoria sa trase tinărul odată la cârciumă, în apropierea unui orăşel mai mic. Era tocmai ziua lui Ioan Botezătorul. Acolo se întâlni cu un străin, cu care se prinse în vorbă. Amândoi îşi povestiră tot felul de noutăţi din vieaţa lor. Cum vorbeau şi povesteau astfel, vine vorba şi despre dreptate. Străinul susţinea că cu bani ori când poţi face din nedreptate — dreptate. Tinărul pădurar însă zise: „Dreptatea trebue să rămână totdeauna dreptate".

S'au certat ei în sus şi 'n jos, în sfârşit au ajuns să se rămăşească. „Eu mă prind pe 300 taleri", zise străinul. „Şi eu îmi dau capul", adause tinărul, „dacă dreptatea nu iese totdeauna deasupra." In urmă plecară să întrebe pe un cunoscător de legi. Cel dintâi advocat din oraş le-a răspuns: „Da, este cu putinţă, ca banul să facă nedreptatea dreptate".

De aici se duseră la al doilea. Şi acesta le-a spus: „De bună seamă, cu bani poţi schimba nedreptatea în dreptate".

In sfârşit găsiră pe un al treilea, care le vorbi tot în chipul acesta.

Cu acestea s'au întors iară la cârciumă şi, fiindcă aproape toată ziua au umblat tot pe picioare, au ajuns foarte târziu acasă. Străinul întrebă pe tinăr: „Mai crezi tu şi acum, că cu parale şi cea mai mare nedreptate nu se poate schimba în dreptate"? Pădurarul răspunse întristat: „După spusa celor trei advocaţi mai că aş crede-o, cu toate acestea mă îndoiesc în adevărul spuselor lor". Străinul îi ceru acum 300 de taleri.

Tocmai pe când vorbeau ei intră în cârciumă alt străin şi se mestecă în vorba lor. Acesta stărui pe lângă cel dintâiu să se

ţină de rămăşag, după cum le-a fost vorba. Acesta, în cele din urmă, zise că nu-i cere capul, dar' cu un fier roşu îi luă vederea ochilor şi zise: „Dacă vei putea să vezi iară oarecând, atunci voiu crede şi eu, că dreptatea poate rămânea totdeauna dreptate".

Orbul se rugă acum de cârciumar să-l scoală în drumul, care ducea deadreptul la oraş. Acesta însă îl scoase în drumul către spânzurătoare şi apoi îl lăsă fără nici un ajutor. După ce tinărul neajutorat merse câtva înainte, deodată simţi că se sfârşeşte drumul şi se auzi bătând unsprezece. Fiindcă nu mai ştia încătrău să meargă, stete în loc, cu nădejdea, că a doua zi va trece cineva pe acolo şi i se va face milă de el. După o vreme oarecare auzi un sgomot ciudat. Nu mult după aceea mai veni cineva, apoi veni şi-un al treilea. Aceştia erau trei duhuri rele, cari noaptea ieşiau din trupurile lor şi săvârşiau tot felul de nenorociri în lume. Ei începură să vorbească întreolaltă: „Astăzi este tocmai un an de când am fost mai pe urmă aici şi ne-am povestit faptele noastre tainice, împlinite în anul premergător. A mai trecut aşadară un an şi a sosit vremea să

vedem, care dintre noi a făcut cea mai mare vitejie".

Cel dintâi povesti: „eu am fost în cetatea Ramula şi am secat toată apa din fântână, dar li-se poate ajuta oamenilor, dacă cineva ar cerceta cu ce-i astupat isvorul". „Şi cu ce-i astupat?", întrebă al doilea, şi cel dintâi răspunse: „Am pus în gura isvorului o broască mare, grasă; dacă va lua piatra, apa va curge, ca mai 'nainte". Al doilea spus e: „Eu am vrăjit pe prinţesa noastră, ca să se facă urâtă şi să slăbească, ca o scândură. Dar i-se poate ajuta, dacă se va scoate cuiul de argint din grinda deasupra patului ei". Acum al treilea: „Şi eu am îndemnat pe unul de a luat altuia lumina ochilor cu un fier roşu. Orbului însă i-se poate ajuta, dacă-şi va spăla ochii cu apa, care isvoreşte nu departe de aici într'o fântână". După ce şi-au povestit astfel faptele secrete, a bătut în orăşelul din apropiere douăsprezece. Duhurile s'au făcut deodată nevăzute.

Pădurarul şi-a însemnat bine tot ce-a auzit şi se bucura, că iară îşi va căpăta lumina ochilor.

A doua zi auzi că trece cineva spre oraş cu o căruţă. Se rugă de cărăuş să-i trimită

pe cineva din oraş, ca să-l ducă la isvorul vindecător. Au şi venit mai mulţi, dar nici unul nu i-a putut arăta fântâna. In sfârşit veni o bătrână schioapă, ea ştia de isvoraş şi-l duse pe orb la el. Cum s'a spălat pe ochi, orbul a 'nceput să vază. A mulţumit lui Dumnezeu şi nu şi-a uitat nici de binefăcătoarea sa.

A întrebat îndată de cetatea Ramula şi, după o călătorie de mai multe zile, ajunse la ea, se înştiinţă la căpeteniile oraşului, făgăduind că va face să-şi capete iară apa. Oamenii din sfat i-au spus că au fost destui ingineri pe acolo, au încercat toate, au făcut destule cheltuieli, toate înzadar. Acum nu mai cheltuiesc. Tinărul le-a răspuns: „Mie nu trebue să-mi daţi nimic, daţi-mi numai câţive feciori să-mi ajute la lucru". Cu aceştia a 'nceput să sape bărbăteşte şi când au ajuns la ţevile în care era prins isvorul, trimise feciorii de acolo, şi săpă singur mai departe. Mai săpă el câtva, şi, iată, dete de broasca de pe isvor, mare cât un fund de ciubăr. Îi dete una cu sapa şi-o ucise, apoi o aruncă din loc şi, deodată, începu să ţâşnească apa şi să umple toate fântânile. Atunci

s'au bucurat cu toții și mai mult oamenii din sfat. In cinstea pădurarului au dat o masă mare cu multă veselie. Pădurarului i-au dăruit o sumă frumoasă de bani.

De aici s'a dus la reședința regească, unde află îndată de boala grea a domniței și că nu-i poate ajuta nici un doftor din lume, și că regele ar fi făgăduit mâna fetei aceluia care va fi în stare să o vindece. Pădurarul se îmbrăcă în haine frumoase, se duse în curtea regelui și spuse că vrea să vorbească cu regele și-i zise: „Măria Ta, am venit din țări depărtate ca să-ți vindec fata". Regele îi răspunse: „Dragul meu, eu mi-am luat nădejdea de vindecarea fetei; voiu cerca și cu tine, fiind-c'ai venit așa de departe".

Pădurarul se duse numai decât din palat, ca și când ar fi trebuit să-și aducă leacurile și cumpără din prăvălii tot felul de dulcețuri, bomboane și alte marafeturi, le înveli într'o cutie frumoasă și se 'ntoarse iară la curte. L'au dus numai decât la Domnița, care zăcea pe o perină minunată, de mătasă. Inima a început să-i bată tare. Scoase și-i întinse din cutie câteva dulcețuri și ochii și-i rotea pe la grinzile de sus. A și zărit cuiul de ar-

gint, care era bătut în grindă. A doua zi veni iară la prinţesă, iară-i dete din leacuri, dar acuma puse mâna şi pe cuiu şi-l sgâţăi până se mişcă din loc. După ameaz prinţesa se şi simţi mai uşurată. A treia zi iară veni tinărul şi, în clipa când prinţesa luă medicina, apucă cu toată puterea de cuiu, îl scoase afară şi-l ascunse în buzunar. Pe la ameazi fata regelui era deplin sănătoasă. Să fiţi văzut bucuria dela Curtea regească! Şi regele pofti pe pădurar la o masă boierească şi hotărîră şi ziua nunţii. Pădurarul ceru ca înainte de căsătorie să-şi mai vadă odată părinţii.

Când s'a întors de acasă, în drum spre Capitală, ajunse iară în cârciuma, în care i-se luase vederea. Străinul cu pricina era întâmplător iară acolo. Au început ei să povestească iară despre una şi alta, pădurarul îi spuse cu de-a-măruntul, cum a ajuns la spânzurătoare ca orb, ce a auzit acolo, cum şi-a căpăiat vederea, cum a făcut să curgă fântânile, cum a vindecat prinţesa şi... adause: „Ei, dacă vezi tu că eu iară mi-am căpătat vederea, te mai poţi îndoi, că 'n lumea asta dreptul nu rămâne tot drept“? Străinul căscă ochii la toate minunile acestea şi zise că acum o crede şi el.

Cu acestea se despărţiră. Pădurarul se duse la prinţesă şi nunta, ca din poveşti, ţinu o săptămână întreagă.

Străinul însă se hotărî să petreacă şi el o noapte sub furci, poate că are şi el norocul pădurarului să-şi capete o Domniţă de nevastă şi merse la locul de spânzurătoare, tocmai la anul de când fusese pădurarul acolo. Auzi bătând unsprezece, numai decât auzi apoi un sgomot fioros, sosi cineva, nu trecu mult, mai sosi unul, apoi un al treilea. Toţi aceştia începură să vorbească întreolaltă. „Staţi niţel“, zise unul, „anul trecut ne-a ascultat cineva ce am vorbit, şi ne-a stricat toate isprăvile. Haideţi, înainte de a ne spune tainele, să vedem nu este cineva, care să ne asculte“.

Zicând acestea au cercetat în toate părţile. Cum au dat de străin l'au sfârticat în trei bucăţi, fără nici o milă, apoi au atârnat bucăţile de trei colţuri ale furcilor.

După moartea regelui pădurarul a fost ales în locul lui, şi, cât a trăit, a stăruit, ca în ţara sa să fie dreptate.

Din „Poveşti alese“.

Briciul.

Ieşind odată briciul din tocul, în care se ţinea şi punându-se în fereastră, văzu cum i se oglindeşte soarele în trup. Se simţi foarte slăvit şi cu gândul la meseria sa zise în sine:

„Nici odată n'o să mă mai întorc în butica, din care am ieşit. Să ferească Dumnezeu, ca frumuseţea mea atât de strălucită să se mai dejosească aşa de tare. Ce prostie! Să rad eu bărbile săpunite ale ţăranilor nespălaţi!? O treabă de slugă! De aceea e făcut trupul meu? Pe legea mea, nu! Am să mă înfund într'un loc ascuns şi să-mi petrec viaţa în hodină".

Aşa a şi făcut briciul. Dupăce a petrecut câtva timp în ascunzătoare, briciul ieşi într'o zi iară la aier, dar, — o minune! — băgă de seamă, că are înfăţişarea unui firez vechiu, ruginit, şi soarele nu mai strălucea pe laturea lui tâmpită. Deşartă i-a fost părerea de rău, nefolositoare tânguirea.

„O! ce bine făceam", zise în sine, „dacă-mi deprindeam eu la bărbier tăişul, care astăzi nu mai este de nici o treabă! Unde-i trupul meu strălucitor? Vai mie, rugina asta afurisită mi l'a ros de tot"!

Pomana.

In apropierea unui oraş mare mergea pe drumul larg de ţară un om bătrân, bolnav.

Mergea legănându-se, picioarele lui slăbite păşeau greoiu şi nesigur, se împleteceau, ca şi când n'ar *fi fost* ale lui; hainele îi atârnau în sdranţe, capul lui, neacoperit, i-se pleca pe piept.

Puterile îi erau istovite.

Se aşeză pe o piatră din drum, se apleca cu capul înainte, îşi răzimă coatele pe genunchi şi îşi acoperi faţa cu amândouă mânile... lacrămi căzură în pulberea uscată, surie, printre degetele lui strâmbate.

Se gândea la zilele din trecut.

Işi aduse aminte, cum a fost şi el odată sănătos şi bogat, cum şi-a pierdut sănătatea cum şi-a dat averea pentru prietini şi ne-neprietini...

Vai, şi astăzi nu are o bucată de pâne... toţi l'au părăsit şi încă prietenii înaintea duşmanilor. Acum să se umilească el, să ceară pomană? Ruşine amară îi cuprinse inima la gândul acesta.

Şi i-se scurgeau lacrămile mereu, mereu, descriindu-i în năsip tot felul de icoane.

Deodată auzi că-l strigă cineva pe nume. Işi ridică capul obosit şi văzu stând înaintea sa un om necunoscut.

Fața lui era liniştită şi plină de demnitate, dar nu aspră; ochii lui păreau mai mult luminoşi de cât strălucitori. Căutătura lui pătrunzătoare, dar nu răutăcioasă.

„Tu ai împărțit toate bogățiile tale", începu necunoscutul cu linişte. „Nu-ți pare rău, că ai făcut fapte bune?"

„Nu-mi pare rău", răspunse bătrânul, suspinând. „Fără 'ndoială, acum trebue să mor de foame".

„Dacă, de fapt, n'ar fi fost cerşitori, cari să-ți întindă mâna, urmă necunoscutul, atunci, de bună seamă n'ai fi avut prilej să-ți dovedeşti simțul tău de binefăcător".

Bătrânul nu răspunse și stete pe gânduri

„Ei bine, nici tu să nu te ții acum prea mândru, sărmane bătrân", începu din nou necunoscutul, „ridică-ți ochii, întinde mâna, dă şi tu prilej altor oameni buni să-şi arate prin faptă bunătatea inimei".

Bătrânul se cutremură şi ridică ochii, dar necunoscutul se făcuse nevăzut. Din depărtare însă se zări că vine cineva.

Bătrânul se apropie de călător şi-i întinse mâna, acesta însă se întoarse cu răceală de către el şi nu-i dete nimic.

După el veni un al doilea — acesta dete bătrânului un dar mai mic.

Şi bătrânul şi-a cumpărat pâne pentru banii primiţi. Dulce i-s'a părut bucata cerşită şi nu mai simţea ruşine în inima sa. Dimpotrivă, în sufletul său s'a sălăşluit o bucurie liniştită. (TURGENJEFF.)

Băţul de soc.

Un vânător merse cu fiul său pe câmp. Intre ei curgea un părău afund. Băiatul voia să treacă la tatăl său şi nu putea, fiindcă părăul era prea larg. Atunci tăiă o creangă din tufiş, făcu un băţ, îl înţepeni în mijlocul râului, se răzimă îndrăsneţ pe el şi se avântă cu o săritură straşnică. Dar, iată, creanga fiind de soc, când băiatul ajunse la mijlocul părăului, se rupse 'n două, băiatul căzu 'n apă şi fu acoperit de valuri.

Un păstor văzu din depărtare cele întâmplate şi începu să strige, băiatul însă se

ridică deasupra, se scutură de apă, începu să înoate şi ieşi vesel la ţărmure.

Atunci zise păstorul către vânător: „Mi se pare că aţi dat oarecare învăţătură fiului d-voastră, una însă aţi uitat-o. De ce nu l'aţi obicinuit să cerceteze şi cele din lăuntru, înainte de a se încrede cuiva? Dacă ar fi cercetat măduva dinlăuntrul socului nu s'ar fi încrezut în coaja înşelătoare".

„Prietine, răspunse vânătorul, eu i-am agerit ochiul, i-am deprins puterile, cu acestea poate face şi el şcoală. Vremea îl învaţă să nu fie prea încrezător. El însă şi în ispită va sta deasupra, pentrucă ochiul lui este limpede şi puterea deprinsă".

Trandafirul.

„Păcat, zise băiatul către tatăl său, că trandafirul după ce a 'nflorit, nu produce şi fructe frumoase, ca astfel să mulţumească naturei pentru floarea cu care l'a înzestrat. Tu l'ai numit floarea nevinovăţiei şi a bucuriei... atunci ar fi şi simbolul recunoştinţii".

Tatăl îi răspunse: „Ei bine, nu-şi ofere el pentru înfrumseţarea naturei întreagă fiinţa sa? Iar pentru roua şi razele de soare, cari se revarsă de sus asupra sa îşi jertfeşte în aier mirosul fraged. Dragul tatii, mulţumirea delicată, ce nu se vede, este cea mai frumoasă. Nevinovăţia nici nu poate fi nerecunoscătoare".

Cuprinsul

fabulelor şi poveştilor traduse şi prelucrate:

Intemeiată la 1861 de marii metropoliţi Andreiu Şaguna dela Sibiiu şi Alex. Sterca-Şuluţiu dela Blaj, de fruntaşii neamului nostru de atunci: Tim. Cipariu, George Bariţiu, Axente Severu, cav. I. Puşcariu, baron Vasile Pop, Dr. I. Raţiu, Iacob Bologa ş. a. cu scopul de a înaintà cultura poporului român prin tipărire de cărţi bune şi folositoare, a înfiinţat şi va înfiinţà şi susţineà biblioteci poporale în fiecare comună, biblioteci regionale în fiecare centru de despărţământ şi o bibliotecă mai mare centrală; a întemeiat şi va întemeià şi susţineà muzee regionale în centrele despărţămintelor, pe lângă un mare Muzeu Central; a ridicat şi va ridicà şi susţineà case naţionale în toate comunele româneşti; a aranjat şi va aranjà expoziţii etnografice (de porturi, de jocuri naţionale etc.), de agricultură, de grădinărit, pomărit, de copii, industriale, artistice ş. a.; a ţinut şi va ţineà conferinţe şi prelegeri populare; a acordat şi va acordà premii şi burse (stipendii); a înfiinţat şi va înfiinţà bănci populare, cooperative ş. a.; a instruit şi va instruì pe analfabeţi (pe ceice nu ştiu cetì şi scrie). „Asociaţiunea" e împărţită în despărţăminte (cercuri), iar acestea în comune sau agenturi. 4 persoane pot face o agentură şi cere prin directorul despărţământului o bibliotecă dela

---

Abonați-vă la „Biblioteca Poporală“.

Ultimii numeri conțin următoarele:

Nr. 111. Calendarul pe 1924, întocmit de I. Georgescu;
Nr. 112. Gânduri de dat mai departe, de Horia Petra-Petrescu;
Nr. 113. Pentru sările de șezătoare. Material de citit și de răsgândit;
Nr. 114. Inviere și alte poezii de Ioan Borcia.
Nr. 115. Clipe de întremare sufletească. (de citit în șezători.)
Nr. 116. Icoane dela țară. (Schițe din viața țărănească, de Petrea Dascălul).
Nr. 117. De braț cu moșul în povești, povești și fabule de Moșul (Nic. Petra-Petrescu).

Cea mai răspândită publicațiune poporală

„BIBLIOTECA POPORALĂ :-: A ASOCIAȚIUNEI“ :-:

e îngrijită de secretarul literar al „Asociațiunei“. cu sprijinul celor mai buni scriitori pentru popor.

Costul abonamentului anual:

pentru membrii „Asociațiunei“ . . . . 50 Lei
pentru nemembrii . . . . 70 Lei

Adresa: „ASOCIAȚIUNEA“ Sibiiu, Strada Șaguna 6.

Tipografia „Dacia Traiană“ Sibiiu.